

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı Dövlət Universiteti

SOSIAL TƏMİNAT HÜQUQU
KURSUNUN
PROGRAMI

Bakı - 2014

Bakalavr təhsil pilləsi üçün

SOSIAL TƏMİNAT HÜQUQU
KURSUNUN
PROQRAMI

İxtisas: hüquqşünaslıq

Azərbaycan Respublikası təhsil
nazirinin 12 avqust 2014-cü il tarixli
879 №-li əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Bakı - 2014

Program Bakı Dövlət Universitetinin Əmək və ekologiya hüququ kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtib edənlər: **Mayis Nəbi oğlu Əliyev**
hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

Zahid İsa oğlu Cəfərov
hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

Əbülfəz İbrahim oğlu Hüseynov
hüquq üzrə elmlər doktoru, dosent

Lalə Hacıbala qızı Ələsgərova
hüquq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Elmi redaktor: **Alış Məmiş oğlu Qasımov**
hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

Rəyçilər: **Alış Məmiş oğlu Qasımov**
hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

Ülfət İsaq oğlu Mürşüdoğ
hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

«SOSIAL TƏMİNAT HÜQUQU» KURSUNUN MƏZMUNUNA DAİR

Kursun tədrisinə 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar məşğələ) ayrılmışdır.

Hər kəsə şamil edilən sosial təminat hüququ insanın əsas sosial-iqtisadi hüquqlarından biridir. Bu hüquq 1948-ci il İnsan hüquqları haqqında Ümumi Bəyannamənin 25-ci maddəsində, 1966-cı il İqtisadi, sosial və mədəni hüquqlar haqqında Beynəlxalq Paktın 11-ci maddəsində, Avropa Sosial Xartiyasının 13-cü maddəsində və digər beynəlxalq aktlarda təsbit olunmuşdur.

Müstəqillik əldə etmiş respublikamızın 1995-ci il konstitusiyasının 38-ci maddəsində göstərilir ki, hər kəs qanunla müəyyən edilmiş yaş həddinə çatdıqda, xəstəliyinə, əlilliyinə, ailə başçısını itirdiyinə, əmək qabiliyyətini itirdiyinə görə, işsizliyə görə və qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallarda sosial təminat hüququna malikdir. Maddənin mətnindən birbaşa belə nəticə çıxır ki, dövlət sosial əhəmiyyətli hallardan asılı olaraq insanların maddi tələbatlarını ödəmək məqsədi ilə onlara pul vəsaitlərinin verilməsi və sosial xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar sosial ödəmələr formasında olaraq yaranan münasibətlərin hüquqi cəhətdən tənzimlənməsini həyata keçirir. Bu münasibətlər sosial təminat hüququnun predmetini təşkil edir. Ümumiyyətlə, sosial təminat hüququ ümumi hüquq sistemində müstəqil sahə kimi ötən əsrin ortalarında formalaşmışdır. Hələ XX əsrin 70-ci illərinin sonu, 80-ci illərinin əvvəllərində sosial təminat hüququnun anlayışı, predmeti və hüquqi tənzimləmə metodu barəsində elmi diskussiyalar aparılırdı. Müasir dövrdə isə bu sahənin tam mənada fəaliyyət göstərməsi artıq reallıqdır və bu hüquq sahəsinin müstəqil bir hüquq sahəsi kimi qəbul edilməsi məsələsi alimlər arasında heç bir mübahisə yaratmır. Sosial təminat üzrə hüquq münasibətlərinin fərqli əlamətləri, hüquqi tənzimləmə metodunun xüsusiyyətləri artıq müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət sosial təminat sisteminin yenidən formalaşdığı şəraitdə, o, xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Sosial təminat hüququnun normaları dövlətin sosial siyasətini özündə əks etdirir. Onlar bazar iqtisadiyyatı şəraitində mövcud olan sosial risklərin hamısını nəzərə almalıdır ki, bu da həmin normaların həddindən artıq dinamik olmalarını tələb edir.

Sosial təminat hüququ hər bir kəsə şamil edilən hüquqdur. O, hər bir şəxsi doğulduğu andan həyatının axırına kimi müşayət edir, çünki sosial təminat sahəsində hüquq münasibətlərinin yaranması əsasını insanın doğulması, onun ölümü, xəstəliyi, qocalığı, işsizliyi, sosial yardıma ehtiyacı və s. təşkil edir.

Müasir dövrdə sosial təminat hüququ yeni konsepsiya və prinsiplər əsasında inkişaf edir, əvvəllər hüquqi tənzimləmə çərçivəsindən kənar qalan münasibətlər sahəsini də əhatə edir. O, bilavasitə bütün ölkə əhəlisinin (əmək pensiyaçıların, işsizlərin, aztəminatlı ailələrin, əlillərin, veteranların və s.) maraqlarına toxunur.

Bu sahənin normalarını hər bir şəxs, daha çox isə hüquqşünaslar ətraflı və dərinlən bilməlidirlər. Bunları bilmək insana ünvanlanmış sosial müdafiədən vaxtında və tam istifadə etməyə, zərurət yarandıqda isə – öz hüquqlarını düzgün müdafiə etməyə imkan verir.

Bir çox hallarda sosial təminatın bu və ya digər növünə olan hüquq insanın əmək fəaliyyəti ilə şərtlənir və müəssisə, idarə, təşkilatın təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bilavasitə iş yeri üzrə həyata keçirilir. Hər bir müəssisənin, idarənin, təşkilatın hüquq xidməti sosial təminat hüquq normalarını yaxşı və dəqiq bilməlidir.

Program 14 mövzudan ibarətdir

Nö	Mövzular	Cəmi	Müh.	Məş.
1.	Sosial təminatın anlayışı, funksiyaları və formaları	2	2	-
2.	Sosial təminat hüququnun anlayışı, predmeti, metodu və sistemi	6	4	2
3.	Sosial təminat hüququnun prinsipləri	2	2	-
4.	Sosial təminat hüququnun mənbələri	4	2	2
5.	Sosial təminat hüquq münasibətləri	2	2	-
6.	Sosial sığorta stajı	4	2	2
7.	Azərbaycan Respublikasının pensiya təminatı sistemi	2	2	-
8.	Yaşa görə əmək pensiyası	2	2	-
9.	Əlilliyə görə əmək pensiyası	4	2	2
10.	Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası	4	2	2
11.	Əmək pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması və ödənilməsi qaydası	4	2	2
12.	Sosial müavinətlər	4	2	2
13.	Sosial xidmət və dövlət sosial yardımı	3	2	1
14.	Tibbi və dərman yardımı	2	2	-
	Cəmi:	45	30	15

I Bölmə. ÜMUMİ HİSSƏ

1-ci mövzu. Sosial təminatın anlayışı, funksiyaları və formaları

Sosial təminatın və sosial müdafiənin anlayışı.

Sosial sığortanın anlayışı və sosial sığorta hadisəsinin növləri.

İnsanın sosial təminat hüququ və onun həyata keçirilməsində dövlətin rolu.

Sosial təminat sisteminin formalaşması mərhələləri.

Sosial təminatın funksiyaları və onların məzmunu.

Sosial təminatın formaları.

2-ci mövzu. Sosial təminat hüququnun anlayışı, predmeti, metodu və sistemi

Hüququn müstəqil sahəsi kimi sosial təminat hüququnun anlayışı.

Sosial təminat hüququnun predmeti.

Sosial təminat hüququnun metodu.

Sosial təminat hüququnun sistemi.

Sosial təminat hüquq elmi.

3-cü mövzu. Sosial təminat hüququnun prinsipləri

Sosial təminat hüququnun prinsiplərinin anlayışı və onların təsnifatı.

Sosial təminat hüququnun sahəvi prinsiplərinin məzmunu.

4-cü mövzu. Sosial təminat hüququnun mənbələri

Sosial təminat hüququ mənbələrinin anlayışı və təsnifatı.

Sosial təminat hüququ mənbələrinin ümumi xarakteristikası.

5-ci mövzu. Sosial təminat hüquq münasibətləri

Sosial təminat hüquq münasibətlərinin anlayışı və növləri.
Sosial təminat hüquq münasibətlərinin subyektləri, obyektı və məzmunu.

Pensiya hüquq münasibətləri.

Sosial müavinətlər üzrə hüquq münasibətləri.

Sosial xidmət üzrə hüquq münasibətləri.

Vətəndaşların sosial təminatı ilə bağlı yaranan prosedur və prosessual hüquq münasibətləri.

II Bölmə. XÜSUSİ HİSSƏ

6-cı mövzu. Sosial sığorta stajı

Sosial sığorta stajının anlayışı və növləri.

Əmək stajının anlayışı və növləri.

Sosial sığorta stajının hesablanması qaydası.

Sosial sığorta stajının sübut edilməsi.

7-ci mövzu. Azərbaycan Respublikasının pensiya təminatı sistemi

Azərbaycan Respublikasının pensiya təminatı sisteminin müasir vəziyyəti.

Pensiyanın anlayışı və onun əlamətləri.

Əmək pensiyası pensiya təminatının növü kimi.

8-ci mövzu. Yaşa görə əmək pensiyası

Yaşa görə əmək pensiyasının anlayışı.

Yaşa görə əmək pensiyasının növləri.

Yaşa görə əmək pensiyasının məbləği.

9-cu mövzu. Əlilliyə görə əmək pensiyası

Əlilliyin anlayışı, onun qrupları, səbəbləri və hüquqi əhəmiyyəti.

Əlilliyə görə əmək pensiyasının anlayışı və bu pensiyaların təyin edilməsi şərtləri.

Əlilliyə görə əmək pensiyasının məbləği.

10-cu mövzu. Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası

Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyasının anlayışı, bu pensiyanı almaq hüququ olan şəxslərin dairəsi və təyin edilməsi şərtləri.

Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyasının məbləği.

11-ci mövzu. Əmək pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması və ödənilməsi qaydası

Əmək pensiyalarının təyin edilməsi qaydası.

Əmək pensiyalarının hesablanması qaydası.

Əmək pensiyalarının ödənilməsi qaydası.

12-ci mövzu. Sosial müavinətlər

Sosial müavinətlərin anlayışı, təsnifatı və onların məbləğinin müəyyən edilməsi metodları.

Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinət.

İşsizlik müavinəti.

Dövlət qulluqçularına ömürlük müavinət.

Yaşa, əlilliyə (sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara) və ailə başçısının itirilməsinə görə müavinətlər.

Bəzi kateqoriya şəxslərə kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlərə görə müavinət.

Hamiləliyə və doğuşa, uşağın anadan olmasına və uşağın üç yaşı tamam olanadək ona qulluq etməyə görə verilən müavinət.

Bəzi kateqoriya şəxslərin 16 yaşadək (ümumtəhsil müəssisələrində əyani təhsil alanlar üçün 18 yaşadək) uşaqlarına və bir yaşınadək uşağı olan aztəminatlı ailələrə verilən müavinət.

Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qəyyumlarına (himayəçilərində) müavinət.

Radiasiya qəzasının ləğvində iştirak etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkərək əlil olmuş şəxslərə hər il müalicə üçün müavinət.

Dəfn üçün müavinət.

Ölümə səbəb olan postvaksinal fəsadlara görə müavinət.

Cəza çəkmədən azad edilmiş şəxslərə verilən müavinət.

İnsan alverindən zərər çəkmiş şəxslərə verilən müavinət.

13-cü mövzu. Sosial xidmətlər və dövlət sosial yardımı

Sosial xidmətin anlayışı, prinsipləri və subyektləri.

Sosial xidmətin formaları və növləri.

Əlillərin reabilitasiyası, təhsili və məşğulluğunun təmini.

Protez-ortopedik yardım və əlillərin nəqliyyat vasitələri ilə təmin edilməsi.

Sosial yardımın anlayışı. Yaşayış minimumu sosial yardımın başlıca şərti kimi.

Sosial yardımın təyin olunması və verilməsi qaydası.

Təqaüdlər sosial yardımın forması kimi.

Kompensasiya ödəmələrinin anlayışı və növləri.

14-cü mövzu. Tibbi və dərman yardımı

Vətəndaşların sağlamlığının mühafizəsi sistemində tibbi yardım və onun növləri.

Sanatoriya - kurort müalicəsi.

Dərman yardımı.

İcbari tibbi sığortanın anlayışı, sistemi və subyektləri.

Tibbi sığorta müqaviləsi.

BÜTÜN MÖVZULARA DAİR TÖVSIYƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitutsiyası. Bakı: Hüquq ədəbiyyatı, 2013
2. İsmayılov İ.İ., Mürşüdoğ R.İ. Sosial təminat hüququ və onun tətbiqi problemləri. Bakı: Qanun, 2001
3. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququ: Dərslik. Bakı: Adiloğlu, 2007
4. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququ: Tədris-metodiki vəsait. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2002
5. Azərbaycan Respublikasının sosial təminat qanunvericiliyi (normativ-hüquqi aktlar toplusu). Bakı: Qanun, 2007
6. Azərbaycan Respublikasının səhiyyə qanunvericiliyi. Bakı: Qanun, 2006
7. Sosial təminata dair qanunvericilik toplusu. Bakı, 2010
8. Sosial sığorta: qanunvericilik və normativ sənədlər. Bakı: CBS, 2007
9. Güzel Ali, Okur Ali Rıza, Nurşen Caniklioglu. Sosial güvənlik hukuku. Yenilənmiş 11. İstanbul: Çağaloğlu, 2008
10. Şakar Müjdat. Sosial sigortalar uygulaması. İstanbul: Çağaloğlu, 2002
11. Hüseynli Namik. Azərbaycanın sosial güvənlik sistemi. Ankara: Gaziosmanpaşa, 2012
12. Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР: Учебник. М.: Юрид. лит., 1987
13. Батыгин К.С. Право социального обеспечения. Общая часть: Учебное пособие. М., 1995
14. Беляев В.П., Мануковская А.Н., Фарберова О.Е. Право социального обеспечения: Учебное пособие. М.: Изд-во РДЛ, 2003
15. Буянова М.О., Кобзева С.И., Кондратьева З.А. Право социального обеспечения: Учебное пособие. М.: КНОРУС, 2013
16. Гладков Н.Г. Комментарий судебной практики по спорам, возникающим из трудовых и пенсионных отношений. М.: Юрайт, 2009
17. Голенко Е.И., Ковалев В.И. Право социального обеспечения. Схемы. Комментарии: Учебное пособие. М., 1999
18. Гусева Т.С. Право социального обеспечения в России: Учебное пособие. М.: Юркомпания, 2009
19. Долженкова Г.Д. Право социального обеспечения: Конспект лекций. М.: Юрайт, 2010
20. Захаров М.Л., Тучкова Э.Г. Право социального обеспечения России: Учебник. М.: Волтерс Клувер, 2005
21. Иосифиди Д.Г. Право социального обеспечения Российской Федерации. Учебник / Под ред. проф. А.И. Бобылева. М.: Право и государство, 2003
22. Лушникова М.В., Лушников А.М. Курс права социального обеспечения. М.: ЗАО Юстицинформ, 2009

23. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения. Перспективы развития. М., 2000
24. Мачульская Е.Е., Добромыслов К.В. Право социального обеспечения: Учебное пособие. М.: Книжный мир, 2010
25. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения. Учебник. М.: ИД Юрайт, 2013
26. Никонов Д.А., Стремоухов А.В. Право социального обеспечения России: Краткий учебный курс. М.: Норма, 2008
27. Право социального обеспечения: Учебник/Под ред. М.Ф.Филипповой. М., 2006
28. Право социального обеспечения России. Практикум: Учебное пособие / Отв. ред. Э.Г.Тучкова. М.: Проспект, 2013
29. Право социального обеспечения России: Учебник/Отв. ред. К.Н.Гусов. М.: Проспект, 2013
30. Право социального обеспечения: Учебник / Под ред. Р.А. Курбанова. М.: Юнити-Дана, 2014
31. Право социального обеспечения: Учебник / Под ред. В.Ш. Шайхатдинов. М.: ИД Юрайт, 2013
32. Сулейманова Г.В. Право социального обеспечения: Учебное пособие. М.: Дашков и Ко, 2009
33. Сулейманова Г.В. Право социального обеспечения: Учебник. М.: ИД Юрайт, 2011
34. Толмачев А.П. Право социального обеспечения: Конспект лекций. М.: А-Приор, 2009
35. Трудовое и социальное право зарубежных стран. Сравнительно-правовое исследование / Под ред. Э.Б.Френкель. М., 2002
36. Трудовое и социальное право России: Учебное пособие для вузов / Под ред. Л.И.Анисимова. М., 1999

1-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasımov A.M., Əliyev M.N. Əmək və sosial təminat sahəsində vətəndaşların hüquqlarının həyata keçirilməsi təminatları. Bakı: Qanun, 2012
2. Əliyev M.N. Vətəndaşların sosial təminat hüququnun konstitusion əsasları // Qanunçuluq, Bakı, 1998, № 4, s. 33-36
3. Əliyev M.N. Azərbaycanada sosial təminatın müasir dövrdə inkişafı // Qanun, Bakı, 1998, №13-14, s. 34

4. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun sosial funksiyası və yaşamaq hüququ/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 01, s. 132-138
5. Əliyev M.N. İnsanın yaşamaq hüququ və beynəlxalq sosial standartlar: qarşılıqlı əlaqə/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 04, s.118-123
6. Əliyev Ş.İ. İnsan hüquqları və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyası çərçivəsində sosial hüquqların müdafiəsi (İnsan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin praktikası)/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 04, s.488-493
7. Hacıyeva M.A. İnsanın sosial təminata olan hüququnun anlayışı və məzmunu//Qanunçuluq, Bakı, 2006, №11, s. 107-112
8. Nağıyev S.O. Məcburi dövlət sosial sığortasının funksiyaları / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 20-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2008, s. 214-219
9. Nağıyev N.T. Azərbaycan Respublikasında sosial təminatın konstitusion və hüquqi əsasları. Bakı: Qanun, 2010
10. Rəcəbli H.M. Azərbaycan Respublikasının sosial müdafiə sistemi: Dərs vəsaiti. Bakı: MBM, 2012
11. Мустафаев А.Ш. Обязательное государственное социальное страхование // Ганун, Баки, 2008, № 1, с. 35-42
12. Федорова М.Ю. Социальное страхование как организационно-правовая форма социальной защиты населения: проблемы правового регулирования. Омск, 2000
13. Федорова М.Ю. Теоретические проблемы правового регулирования социального страхования. Омск, 2003
14. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР. М.: Изд-во Моск.Ун-та, 1986.
15. Галаганов В.П. Основы страхования и страхового дела. М.: КНОРУС, 2009
16. Галаганов В.П. Проблемы обязательного социального страхования (правовой аспект). М.: Палеотип, 2009

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Sosial sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1997-ci il tarixli Qanunu

2. «Azərbaycan Respublikasında dövlət pensiya təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi tədbirləri haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 avqust 2003-cü il tarixli 908 nömrəli Fərmanı. «Azərbaycan» qəz., Bakı, 2003, 13 avqust
3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 avqust 2002-ci il tarixli 781 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu haqqında» Əsasnamə
4. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 9 avqust 2006-cı il tarixli 440 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş «Məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının toplanması Qaydaları» (Dövlət qeydiyyatı № 3235).
5. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 9 avqust 2006-cı il tarixli 440 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş «Məcburi dövlət sosial sığortası üzrə sığorta iştirakçılarının uçotu Qaydaları» (Dövlət qeydiyyatı № 3236)

2-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququ hüququn müstəqil sahəsi kimi // AMEA-nın Fəlsəfə və Siyasi Hüquqi Tədqiqatlar İnstitutunun elmi əsərləri. Elmi-nəzəri və ictimai - siyasi jurnal, Bakı, 2006, № 1-2, s. 358-365
2. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun sistemi / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 16-cı buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2006, s. 100-102
3. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun metodu / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 17-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2007, s. 127-133
4. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququ və sosial hüquq: qarşılıqlı əlaqə və müasir baxışlar//AMEA-nın Xəbərləri. Humanitar və ictimai elmlər seriyası, Bakı, 2006, № 2, s.244-253
5. Əliyev M.N. Sosial təminat hüquq elminin hüquq elmləri sistemində yeri // Bakı Universitetinin xəbərləri, Sosial siyasi elmlər seriyası, Bakı, 2004, № 4, s. 47-51
6. Əliyeva F.M. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində sosial təminat hüququnun predmetinin bəzi məsələləri/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 3 , s. 172-183
7. Əliyeva F.M. Müasir dövrdə sosial təminat hüququnun hüquq sistemində yerinin müəyyən edilməsinin nəzəri aspektləri//Bakı Universitetinin xəbərləri, Sosial-siyasi elmlər seriyası, Bakı, 2011, № 3, s.79-87
8. Əliyeva F.M. Müasir dövrdə sosial təminat qanunvericiliyinin sistemləşdirilməsi problemləri//Beynəlxalq hüquq və inteqrasiya problemləri, Bakı, 2011, № 4, s.206-209

9. Əliyeva F.M. Sosial təminat hüququnun predmetinə daxil olan ictimai münasibətlərin ümumi xarakteristikası//Nəqliyyat hüququ, Bakı, 2012, № 3, s.215-227
10. Hüseynov P.A. Hüquqi tənzimləmə metodunu xarakterizə edən əlamətlər və onların sosial təminat hüququnun metodlarına təsiri / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 19-cu buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2007, s. 119-124
11. Иванова Р.И., Тарасова В.А. Предмет и метод советского права социального обеспечения. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1983
12. Рогачев Д.И. Метод права социального обеспечения. М., 2002
13. Васильева Ю.В. О функциональном подходе к предмету права социального обеспечения / Гарантии реализации прав граждан в сфере труда и социального обеспечения/Под ред.К.Н.Гусова. М.: Проспект, 2006, с. 597-605

3-cü mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Ümumhüquqi prinsiplərin pənsiya təminatı sahəsində fəaliyyəti / Ekologiya, fəlsəfə, mədəniyyət. Elmi məqalələr məcmuəsi. 24-cü buraxılış. Bakı, 2000, s. 37-39
2. Camalov R.V. Sosial təminat hüququnun ümumiliyi prinsipi / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 16-cı buraxılış. Bakı, 2006, s. 205-208
3. Salmanova S.Q. Sosial təminat hüququ prinsiplərinin anlayışı və onların təsnifatı // Hüquqi dövlət və qanun, Bakı, 2009, № 3 (129), s.37-39
4. Алиев М.Н. Принципы пенсионного права в условиях рыночной экономики//Известия Тульского Государственного Университета. Серия история и теория государства и права, Выпуск 2, Тула, 2000, с. 26-30
5. Миронова Т.К. Право и социальная защита. М., 2006
6. Никифорова Н.Н. Место права социального обеспечения в системе российского права // Российский ежегодник трудового права, 2005, № 2, с. 552-553
7. Егоров А. Н. Основные принципы советского права социального обеспечения. М., 1984
8. Савостьянова В.Б., Маматказин И.Р. О принципах Российского права социального обеспечения / Трудовое право и право социального обеспечения. Актуальные проблемы. М., 2000, с. 194-197

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Sosial sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1997-ci il tarixli Qanunu
2. «Sosial xidmət haqqında» Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 2011-ci il tarixli Qanunu
3. «Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında» Azərbaycan Respublikasının 26 iyun 1997-ci il tarixli Qanunu

4-cü mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Bayramov Ş.B. Azərbaycanda sosial təminat qanunvericiliyinin inkişaf tarixi/Milli Aviasiya Akademiyası. Elmi məcmuələr, Bakı, 2012, № 2, s.73-79
2. Əliyev M.N., Ələsgərova L.Ə. Sosial təminat hüququnun mənbələrinin anlayışı və xüsusiyyətləri // Qanun, Bakı, 1997, №7, s. 16-17
3. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun əsas mənbəyi kimi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının ümumi xarakteristikası // Qanunçuluq, Bakı, 2007, № 8, s. 15-20
4. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun mənbəyi kimi beynəlxalq hüquqi aktların ümumi xarakteristikası // Beynəlxalq hüquq və inteqrasiya problemləri, Bakı, 2006, № 1 (05), s. 28-31
5. Əliyev M.N. Sosial təminat hüququnun mənbəyi kimi lokal xarakterli aktların xüsusiyyətləri // Bakı Universitetinin xəbərləri, Sosial-siyasi elmlər seriyası, 2007, №4, s. 24-29
6. Sadıqov R.H. Sosial təminat haqqında qanunvericiliyin məcəlləşdirilməsi perspektivləri / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 14-cü buraxılış, Bakı, Adiloğlu, 2006, s. 231-243
7. Киселева К.И. О некоторых вопросах совершенствования законодательства по праву социального обеспечения / Трудовое право и право социального обеспечения. Актуальные проблемы. М., 2000, с. 173-177
8. Кобзева С.И. Источники права социального обеспечения России. М.: Проспект, 2009

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının 21 dekabr 2010-cu il tarixli Konstitusiya Qanunu. Bakı: Qanun, 2013

5-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Sosial təminat üzrə hüquq münasibətlərinin ümumi xarakteristikası // Bakı Universitetinin xəbərləri, Sosial-siyasi elmlər seriyası, 1997, №1, s. 158-165
2. Əliyev M.N. Pensiya hüquq münasibətlərində hüquqi faktlar və onların əhəmiyyəti/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 3-cü buraxılış. Bakı: Digesta, 2002, s. 6-14
3. Hüseynov P.A. Vətəndaşların sosial təminat hüququ ilə bağlı ərizə və şikayətlərinə baxılmasının prosedur və prosesual xüsusiyyətləri/ Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 2-ci buraxılış. Bakı: Digesta, 2002, s. 150-153
4. Bayramov Ş.B. Sosial təminat hüquq münasibətləri. Bakı: Adiloğlu, 2009
5. Hüseynov C.Ə. Hakimlərin pensiya təminatı üzrə münasibətləri sosial təminat hüquq münasibətlərinin növü kimi / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 18-ci buraxılış, Bakı, 2007, s. 189-195
6. Zeynallı S.G. Sosial sığorta üzrə hüquq münasibətlərinin subyektləri və məzmunu/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 01, s.259-265
7. Zeynallı S.G. Sosial sığorta hüquq münasibətlərinin obyektləri/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 03, s.149-156
8. Зайкин А.Д. Правоотношение по пенсионному обеспечению. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1974
9. Тарасова В.А. Юридические факты в области пенсионного обеспечения. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1974
10. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР. М., 1986
11. Субботенко В.К. Процедурные правоотношения в социальном обеспечении. Томск, 1980

6-cı mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Sosial sığorta stajının anlayışı, növləri və hesablanması qaydası / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 20-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2008, s. 102-110

2. Əliyev M.N. Əmək stajı və onun pensiya təminatında hüquqi əhəmiyyəti. Bakı: Qanun, 2000
3. Морозова Л.Л. Трудовой стаж и расчет пенсий. М.: Актив, 1997
4. Петров М.И. Трудовой стаж. М.: Алфа-Пресс, 2005
5. Кучма М.И. Трудовой стаж: общий, специальный, непрерывный // Домашний адвокат, Москва, 1995, № 21-22; 1996, №3

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Sosial sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1997-ci il tarixli Qanunu
2. «Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi uçot haqqında» Azərbaycan Respublikasının 27 noyabr 2001-ci il tarixli Qanunu
3. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu
4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Zabit heyətinə mənsub şəxslərə, miçmanlara, müddətindən artıq xidmətdə qalan hərbi qulluqçulara, daxili işlər, ədliyyə, gömrük, miqrasiya, feldyeqer rəhbəri, fəvqəladə hallar orqanlarının rəis və sırası heyətinə mənsub şəxslərə və onların ailələrinə pensiya təyin edilib verilməsi üçün uzun müddət xidmət vaxtının hesablanması qaydası haqqında» 23 noyabr 1992-ci il tarixli 631 nömrəli qərarı
5. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 26 dekabr 1996-cı il tarixli 186 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «İşçilərin əmək kitabçalarının forması və onun tətbiqi qaydası haqqında» Əsasnamə
6. «Dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsinin formasının təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 mart 2002-ci il tarixli 46 nömrəli qərarı
7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 31 oktyabr 2002-ci il tarixli 168 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Prokurorluq işçilərinə iş stajına görə əlavə haqqın verilməsi Qaydası»
8. «Daxili işlər orqanlarının əməkdaşlarına fasiləsiz xidmət illərinə görə haqqın ödənilməsi üçün xidmət illərinin hesablanması Qaydasının tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 iyul tarixli 2004-cü il 98 nömrəli qərarı
9. «Yüksək ixtisaslı mütəxəssislər sırasından seçilərək kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti subyektlərinə hərbi xidmətə qəbul olunmuş hərbi qulluqçuların hərbi xidmətə qəbul olunana qədərki əmək stajının pensiya təyin edilməsi və xidmət illərinə görə əlavə faizin ödənilməsi üçün onların xidmət illərinə hesablanması Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1 iyul tarixli 2005-ci il 124 nömrəli qərarı

10. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 26 oktyabr 2006-cı il tarixli 231 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Mülki aviasiyaanın uçuş və uçuş-sınaq heyətində işləyənlərin sığorta stajlarının hesablanması Qaydaları»
11. «Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxslərinə fasiləsiz xidmət illərinə görə əlavələrin ödənilməsi üçün xidmət illərinin hesablanması Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 9 yanvar tarixli 2006-cı il 4 nömrəli qərarı
12. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 yanvar 2007-cı il tarixli 12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Güzəştli şərtlərlə yaşa görə əmək pensiyası hüququ verən istesalatların, peşələrin, vəzifələrin və göstəricilərin Siyahısı»
13. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 may 2008-ci il tarixli 123 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Ədliyyə orqanları işçilərinin qulluq illərinin hesablanması və bununla əlaqədar onlara əlavə haqqın verilməsi Qaydası»
14. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 21 noyabr 2011-ci il tarixli 16 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə mindiyi gündə qüvvədə olmuş qanunvericilik üzrə təyin edilmiş əmək pensiyalarının yenidən hesablanması Qaydaları»
15. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Kollegiyasının 21 noyabr 2011- ci il tarixli 17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən əmək pensiyalarının təyin edilməsi, sosial sığorta stajının müəyyən olunması, əmək pensiyası sənədlərinin rəsmiləşdirilməsi, baxılması və saxlanması Qaydaları»

7-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasimov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasının pensiya hüququ. Dərs vəsaiti. Bakı: Digesta, 2001
2. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında pensiya təminatı sisteminin təşəkkülü və inkişaf perspektivləri (hüquqi problemlər). Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
3. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında pensiya islahatının nəzəri və təcrübə məsələləri // Qanunçuluq, Bakı, 2002, № 1, s. 9-16
4. Əliyev M.N. «Pensiya» yoxsa, «təqaüd»: terminlərin müharibəsi//Qanun, Bakı, 2003, № 5, s. 9-16
5. Əliyev M.N. Pensiya hüququ vətəndaşın ayrılmaz və mütləq hüququdur / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 1-ci buraxılış. Bakı: Digesta, 2002, s. 6-17

6. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikası pensiya qanunvericiliyində qadınların pensiya hüququnun bəzi məsələləri/Azərbaycanda gender tədqiqatları, 2002, s. 116-124
7. Əliyev M.N. Sosial sığorta sisteminin və pensiya təminatının aktuar problemləri / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 03, s.137-142
8. Məmmədov F.A. Məcburi dövlət pensiya sığortasının sistemi//Qanun, Bakı, 2009, 03 (179), s.149-157
9. Məmmədov F.A. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun hüquqi statusu: ümumi müddəalar/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 03, s.173-182
10. Tağıyev T.A. Azərbaycan Respublikasında pensiya təminatını həyata keçirən orqanların hüquqi statusu // Qanunçuluq, Bakı, 2007, № 8, s. 33-39
11. Kərimov D.F. Azərbaycan Respublikasının pensiya təminatı sisteminin müasir vəziyyəti/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 01, s. 195-199
12. Аракчеев В.С. Пенсионное право России. СПб: Юридический центр пресс, 2003
13. Салманова С.Г. Пенсионное законодательство с точки зрения социальной справедливости// Бeynəlxalq hüquq və inteqrasiya problemləri, Bakı, 2008, № 1-2 (13-14), s.85-91
14. Васильева Ю.В. Пенсионное право Российской Федерации: Учебное пособие. Пермь: Изд-во Пермского гос. ун-та, 2006
15. Захаров М. Л., Севастьянова В.Б., Тучкова Э. Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству (постатейный комментарий к Федеральным законам «О трудовых пенсиях в Российской Федерации», «О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации»). М.: ТК Велби, 2002
16. Захаров М.Л., Тучкова Э.Г. Пенсионная реформа в России. М.: Р. Валент, 2002
17. Ерофеева О.В. Защита прав граждан на пенсионное обеспечение. М.: Проспект, 2013

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu
2. «Sosial sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1997-ci il tarixli Qanunu

3. «Azərbaycan Respublikasında dövlət pensiya təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi tədbirləri haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 avqust 2003-cü il tarixli 908 nömrəli Fərmanı. «Azərbaycan» qəz., Bakı, 2003, 13 avqust
4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 iyul 2001-ci il tarixli 767 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında pensiya islahatı Konsepsiyası»
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 dekabr 2008-ci il tarixli 111 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «2009-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında sığorta-pensiya sisteminin inkişafına dair» Dövlət Proqramı

8-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasimov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasının pensiya hüququ: Dərs vəsaiti. Bakı: Digesta, 2001
2. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında pensiya təminatı sisteminin təşəkkülü və inkişaf perspektivləri (hüquqi problemlər). Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
3. Əliyev M. N. Yaşa görə pensiyalar: müasir vəziyyəti, hüquqi problemləri, inkişaf perspektivləri. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
4. Mürşüdoğ R.İ. Yaşa görə güzəştli pensiyalar. Bakı: Ozan, 1996
5. Mürşüdoğ R.İ. Yaşa görə əmək pensiyaları. Bakı: Təknur, 2007
6. Захаров М. Л., Севастьянова В.Б., Тучкова Э. Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству (постатейный комментарий к Федеральным законам «О трудовых пенсиях в Российской Федерации», «О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации»). М.: ТК Велби, 2002
7. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации / Под ред. Е.Н. Сидоренко. М.: Юрайт-Издат, 2003
8. Пешехонов Ю.В. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации. 4-е изд., М.: Омега-Л, 2003
9. Азарова Е.Г., Кондратьева З.А. Постатейный комментарий к Федеральному закону «О трудовых пенсиях в Российской Федерации». М.: Инфра-М, 2003

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu
2. «Güzəştli şərtlərlə yaşa görə əmək pensiyası hüququ verən istehsalatların, peşələrin, vəzifələrin və göstəricilərin siyahısı»nın təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 yanvar 2007-ci il tarixli 12 nömrəli qərarı

3. «Əmək pensiyalarının baza hissəsinin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 avqust 2013-cü il tarixli 3096 nömrəli Sərəncamı. «Azərbaycan» qəz., 2013, 28 sentyabr
4. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1 və 8.3-cü maddələrinin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğunluğunun yoxlanmasına dair» Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumunun 01 dekabr 2010-cu il tarixli qərarı

9-cu mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasimov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasının pensiya hüququ: Dərs vəsaiti. Bakı: DigeSta, 2001
2. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında pensiya təminatı sisteminin təşəkkülü və inkişaf perspektivləri (hüquqi problemlər). Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
3. Əliyev M.N. Əlilliyə görə pensiyalar: müasir vəziyyət və problemlər // Kazus, Bakı, 2003, № 1, s. 8-14
4. Həsənzadə S.B. Azərbaycan Respublikasında əlillərin sosial müdafiəsinin hüquqi tənziimi. Bakı: Elm, 2006
5. Həsənzadə S.B. Əlilliyə görə əmək pensiyalarının hesablanması qaydası /Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 01, s. 132-138
6. Həsənzadə S.B. Əlillərin sosial müdafiəsinin hüquqi tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi məsələləri/ Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 02, s.115-122
7. Захаров М. Л., Севастьянова В.Б., Тучкова Э. Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству (постатейный комментарий к Федеральным законам «О трудовых пенсиях в Российской Федерации», «О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации»). М.: ТК Велби, 2002
8. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации /Под ред. Е.Н. Сидоренко. М.: Юрайт-Издат, 2003
9. Пешехонов Ю.В. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации. 4-е изд., М.: Омега-Л, 2003
10. Азарова Е.Г., Кондратьева З.А. Постатейный комментарий к Федеральному закону «О трудовых пенсиях в Российской Федерации». М.: Инфра-М, 2003

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu.
2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 19 avqust 1997-ci il tarixli 93 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuş «Tibbi-sosial ekspert komissiyaları haqqında» Əsasnamə
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 avqust 1997-ci il tarixli 99 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Əlilliyin müəyyən olunması meyarlarına dair» Əsasnamə
4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 21 aprel 2009-cu il tarixli 67 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Uşaqların sağlamlıq imkanları məhdudluğunun müəyyən olunması meyarları”

10-cu mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasimov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasının pensiya hüququ: Dərs vəsaiti. Bakı: Digesta, 2001
2. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında pensiya təminatı sisteminin təşəkkülü və inkişaf perspektivləri (hüquqi problemlər). Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
3. Əliyev M.N. Ailə başçısını itirməyə görə pensiyaların bəzi məsələləri /«Gender mədəniyyəti» məqalələr toplusu, Bakı: Adiloğlu, 2003, s. 305-312
4. Kərimov D.F. Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyaları. Bakı: Təknur, 2009
5. Захаров М.Л., Тучкова Э.Г. Практический и научный комментарий к Закону Российской Федерации «О государственных пенсиях в Российской Федерации». М.: БЕК, 1997
6. Захаров М. Л., Севастьянова В.Б., Тучкова Э. Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству (постатейный комментарий к Федеральным законам «О трудовых пенсиях в Российской Федерации», «О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации»). М.: ТК Велби, 2002
7. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации / Под ред. Е.Н. Сидоренко. М.: Юрайт-Издат, 2003
8. Пешехонов Ю.В. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации. 4-е изд., М.: Омега-Л, 2003
9. Азарова Е.Г., Кондратьева З.А. Постатейный комментарий к Федеральному закону «О трудовых пенсиях в Российской Федерации». М.: Инфра-М, 2003

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu
2. «Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 iyun 1999-cu il tarixli Qanunu

11-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Qasimov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasının pensiya hüququ: Dərs vəsaiti. Bakı: Digesta, 2001
2. Əliyev M. N. Yaşa görə pensiyalar: müasir vəziyyəti, hüquqi problemləri, inkişaf perspektivləri. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
3. Əliyev M.N. «Dövlət qulluqçularının pensiya təminatı haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun Kommentariyası. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2005
4. Захаров М. Л., Севастьянова В.Б., Тучкова Э. Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству (постатейный комментарий к Федеральным законам «О трудовых пенсиях в Российской Федерации», «О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации»). М.: ТК Велби, 2002
5. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации / Под ред. Е.Н. Сидоренко. М.: Юрайт-Издат, 2003
6. Пешехонов Ю.В. Комментарий к Пенсионному законодательству Российской Федерации. 4-е изд., М.: Омега-Л, 2003
7. Азарова Е.Г., Кондратьева З.А. Постатейный комментарий к Федеральному закону «О трудовых пенсиях в Российской Федерации». М.: Инфра-М, 2003

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Azərbaycan Respublikasında dövlət pensiya təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi tədbirləri haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 avqust 2003-cü il tarixli 908 nömrəli Fərmanı//«Azərbaycan» qəz., Bakı, 2001, 13 avqust
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 7 sentyabr 2012-cü il tarixli 706 nömrəli fərmanı təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin Əsasnamə»si

3. «Pensiya hesablanması üçün respublika üzrə orta aylıq əmək haqqının məbləğinin təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 21 avqust 2003-cü il tarixli 108 nömrəli qərarı
4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 21 avqust 2003-cü il tarixli 108 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Əmək haqqı barədə sənəd təqdim edə bilməyən qaçqın və məcburi köçkünlərə pensiya hesablanması üçün işləmiş olduqları iqtisadiyyat sahələri üzrə orta aylıq əmək haqqının məbləğləri»
5. «Məhkəmələr və hakimlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 109-cu, «Konstitusiya Məhkəməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 73-cü və «Əmək pensiyası haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 20.1.4 və 20.7-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair» Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin 18 iyul 2008-ci il tarixli qərarı
6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 21 noyabr 2011-ci il tarixli 16 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə mindiyi gündək qüvvədə olmuş qanunvericilik üzrə təyin edilmiş əmək pensiyalarının yenidən hesablanması Qaydaları»
7. Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Kollegiyasının 21 noyabr 2011- ci il tarixli 17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən əmək pensiyalarının təyin edilməsi, sosial sığorta stajının müəyyən olunması, əmək pensiyası sənədlərinin rəsmiləşdirilməsi, baxılması və saxlanması Qaydaları»

12-ci mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Müavinətlərin anlayışı, təsnifatı və onun məbləğinin müəyyən edilməsi metodları / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 10-cu buraxılış. Bakı: Səda, 2004, s. 96 -101
2. Əliyev M.N. İşsizlik müavinəti / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 8-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2004. s. 108-113
3. Əliyev M.N. Əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirməyə görə müavinət /Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 11-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2005, s. 104-111
4. Əliyev M.N., Mürşüdoğlu Ü.İ. «Sosial müavinətlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun elmi və praktiki kommentariyası. Bakı: İlay, 2008

5. Mürşüdoğ U.İ. Sosial müavinət və təqaüdlərin hüquqi tənzi. Bakı: Avropa, 2013
6. Qocayev M.A. Sosial müavinətlərin anlayışı və təsnifatı / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 16-cı buraxılış. Bakı, 2006, s. 217-219
7. Qocayev M.A. Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin anlayışı və növləri // Hüquqi dövlət və qanun, Bakı, 2007, № 12 (114), s. 41-45
8. Батыгин К.С., Гадаганов В.П. Пособие по социальному обеспечению. М.: Академия труда и социальных отношений, 1996

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Sosial müavinətlər haqqında» Azərbaycan Respublikasının 7 fevral 2006-cı il tarixli Qanunu
2. «Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmüş şəxslərin) statusu haqqında» Azərbaycan Respublikasının 21 may 1999-cu il tarixli Qanunu
3. «Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 21 may 1999-cu il tarixli Qanunu
4. «Validəylərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 iyun 1999-cu il tarixli Qanunu
5. «Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında» Azərbaycan Respublikasının 3 sentyabr 1993-cü il tarixli Qanunu
6. «Çernobil qəzasının ləğvində iştirak etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkmiş vətəndaşların statusu və sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 6 dekabr 1993-cü il tarixli Qanunu
7. «Veteranlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının 28 iyun 1994-cü il tarixli Qanunu
8. «Dərman vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 dekabr 2006-cı il tarixli Qanunu
9. «Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında» Azərbaycan Respublikasının 31 may 2007-cı il tarixli Qanunu
10. «Sosial sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1997-ci il tarixli Qanunu
11. «İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında» Azərbaycan Respublikasının 28 iyun 2005-ci il tarixli Qanunu
12. «Azərbaycan Respublikasının keçmiş Prezidentinin və onun ailə üzvlərinin təminatı haqqında» Azərbaycan Respublikasının 12 iyun 2012-ci il tarixli Konstitusiyası Qanunu

13. «Əhalinin bəzi kateqoriyalarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 dekabr 2011-ci il tarixli 568 nömrəli Fərmanı
14. «Sosial müavinətlərin məbləğinin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 avqust 2013-cü il tarixli 973 nömrəli Fərmanı
15. «Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 yanvar 2007-cü il tarixli 514 nömrəli Sərəncamı
16. «Özəlləşdirilən və idarəetməyə verilən dövlət müəssisələrinin istehsalat qəzası və yaxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçisinə və ya bu səbəbdən həlak olmuş işçisinin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə aylıq ödənc üzrə borcların tənzimlənməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 avqust 2008-ci il tarixli 804 nömrəli Fərmanı
17. «Sosial müavinətlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24 fevral 2006-cı il tarixli 373 nömrəli Fərmanı
18. «Kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlər üzrə güzəştlərin müavinətlərlə əvəz olunmasının təmin edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 dekabr 2001-ci il tarixli 613 nömrəli Fərmanı
19. «Aztəminatlı əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 08 sentyabr 2010-cü il tarixli 324 nömrəli Fərmanı
20. «Sosial müavinətlərin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 avqust 2008-ci il tarixli 3016 nömrəli Fərmanı
21. «Uşağa qulluğa görə qismən ödənişli sosial məzuniyyətdə olanlara verilən müavinətin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 avqust 2013-cü il tarixli 3082 nömrəli Sərəncamı
22. «Beşdən çox uşağı olan qadınlara müavinətin məbləğinin müəyyən edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2013-ci il tarixli Fərmanı
23. «Pensiya yaşına çatmasına, əlilliyinə və ya sağlamlıq imkanlarının məhdudluğuna görə könüllü işdən çıxmış, dövlət qulluğunda xidmət illərinin minimum həddinə və əmək pensiyası almaq hüququna malik olmayan dövlət qulluqçularına təyin edilən ömürlük müavinətin miqdarı haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 oktyabr 2003-cü il tarixli 936 nömrəli Fərmanı
24. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 9 yanvar 2002-ci il tarixli 2 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlər üzrə güzəştlərin müavinətlərlə əvəz olunması ilə əlaqədar həmin müavinətlərin vətəndaşlara verilməsi Qaydaları»

25. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Pensiya yaşına çatmasına, əlilliyinə və ya sağlamlıq imkanlarının məhdudluğuna görə könüllü işdən çıxmış, dövlət qulluğunda xidmət illərinin minimum həddinə və əmək pensiyası almaq hüququna malik olmayan dövlət qulluqçularına təyin edilən ömürlük müavinətin təyin olunması Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» 04 fevral 2004-cü il tarixli 7 nömrəli Qərarı
26. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 yanvar 2002-ci il tarixli 12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «İşsizlik müavinətinin hesablanması və ödənilməsi Qaydaları»
27. «İşsizlik müavinətinin və peşə hazırlığı, yenidən hazırlıq və ixtisasartırma dövründə vətəndaşlara verilən təqaüdün minimum məbləğinin təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 iyun 2004-cü il tarixli 86 nömrəli Qərarı
28. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 yanvar 2002-ci il tarixli 15 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Məskunlaşmamış qaçqın və məcburi köçkünlərə güzəştlərin müavinətlə əvəz olunması ilə əlaqədar onların ödənilməsi Qaydası»
29. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 sentyabr 1998-ci il tarixli 189 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələrinin və əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirmiş işçilərə sığortaedənin vəsaiti hesabına ödənilən müavinətlərin hesablanması və ödənilməsi haqqında» Əsasnamə
30. «Sosial yardım alınması üçün müraciət edilməsi, onun təyin olunması, verilməsi və verilməsindən imtina edilməsi Qaydaları»nın və «Ailənin orta aylıq gəlirlərinin hesablanması Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2 fevral 2006-cı il tarixli 32 nömrəli Qərarı
31. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 14 oktyabr tarixli 242 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Özəlləşdirilən və idarəetməyə verilən dövlət müəssisələrinin istehsalat qəzası və yaxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçisinə və ya bu səbəbdən həlak olmuş işçisinin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə aylıq ödənc əvəzinə aylıq müavinətin təyin edilməsi və ödənilməsi» Qaydası
32. «Xüsusi təhsilə cəlb olunanların valideynlərinə və ya digər qanuni nümayəndələrinə uşaqlarını xüsusi təhsil müəssisələrinə, sağlamlıq və reabilitasiya mərkəzlərinə və tibb müəssisələrinə aparıb-gətirmək üçün müavinətin həcmünün müəyyən edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 19 noyabr 2008-ci il tarixli 258 nömrəli Qərarı
33. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 19 mart tarixli 51 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Ermənistan Respublikasının müəssisələrində əmək xəsəratı və ya peşə xəstəliyi nəticəsində dəymiş zərərə görə ödənc

almaq hüququ olan qaçqın statuslu zərərçəkənlərə və ləğv edilmiş kolxoz və sovxozlarda əmək xəsarəti və ya peşə xəstəliyi nəticəsində zərərçəkənlərə zərərə görə ödəncin əvəzinə aylıq kompensasiyanın verilməsi» Qaydaları

34. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 8 yanvar 1993-cü il tarixli 9 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Sosial sığorta haqqı ödəyən vətəndaşlara xəstəlik vərəqələrinin verilməsi qaydaları haqqında» Təlimat
35. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinət almaq hüququ verən postvaksinal fəsadların siyahısının təsdiq edilməsi haqqında» 28 noyabr 2000-ci il tarixli 208 nömrəli Qərarı
36. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Ölümə səbəb olan postvaksinal fəsadlara görə birdəfəlik müavinət almaq hüququ olan ailə üzvlərinin siyahısı və həmin müavinətin həcmnin təsdiq edilməsi barədə» 12 oktyabr 2001-ci il tarixli 163 nömrəli Qərarı.
37. “İnsan alverindən zərər çəkmiş şəxslərə reintegrasiya dövründə ödənilən müavinətin məbləğinin müəyyən edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 03 avqust 2012-ci il tarixli 172 nömrəli Qərarı
38. Azərbaycan Respublikası ƏƏSMN kollegiyasının 27 aprel 2004-cü il tarixli 4-2 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Uşaq ailələrə müavinətlərin təyin edilməsi və ödənilməsi qaydaları haqqında» Təlimat
39. Azərbaycan Respublikası ƏƏSMN kollegiyasının 04 iyul 2002-ci il tarixli 8-1 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 dekabr 2001-ci il tarixli 613 nömrəli «Kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlər üzrə güzəştlərin müavinətlərlə əvəz olunmasının təmin edilməsi haqqında» Fərmanının tətbiqi ilə əlaqədar İzahat

13-cü mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Sosial xidmətin anlayışı və prinsipləri/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 12-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2005, s. 158-162
2. Əliyev M.N. Sosial xidmətin dövlətin sosial funksiyası ilə qarşılıqlı əlaqəsi/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 02, s.96-102
3. Əliyev M.N. Əlilliyi olan şəxslərin hüquqi təminatları. Bakı: «Qolias qrupp» QSC, 2012
4. Əliyev M.N. Vətəndaşların layiqli həyat səviyyəsinə olan hüququnun bəzi məsələləri //Hüquq+Gənclik, Bakı, 2003, № 1, s. 15-19
5. Əliyev M.N. Yoxsulluq probleminin həllində sosial təminat hüququnun rolu / Azərbaycan MEA Fəlsəfə Və Siyasi-Hüquqi Tədqiqatlar İnstitutunun 60

illiyi və YUNESKO-nun «Ümumdünya Fəlsəfə Günü»nə Həsr Olunmuş Elmi Konfransın Materialları. Bakı, 2005, s. 294-315

6. Əliyev M.N. Yoxsulluq probleminin sosial təminat hüququ normalarında həlli / Keçid dövründə Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 14-cü buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2006, s. 81-88
7. Əliyev M.N. Sosial xidmət sosial təminat hüququnun institutu kimi: Dərs vəsaiti. Bakı: Təknur, 2008
8. Əliyev A.Ə., Əliyev İ.A., Qasımov N.Ə. Azərbaycanda bazar münasibətləri şəraitində əhəlinin sosial problemləri. Bakı, 1998
9. Əliyev A.Ə., Əliyev İ.A., Qasımov N.Ə. Azərbaycanda bazar münasibətləri şəraitində əhəlinin sosial problemləri. Bakı, 1998
10. Əliyev M.N. İnsanın yaşamaq hüququ və onun sosial müdafiə sahəsində təminatlar. Bakı: Təknur, 2009
11. Hacıyeva M.A. Sosial xidmətin dövlətin sosial fəaliyyəti ilə nisbəti / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 16-cı buraxılış. Bakı, 2006, s. 184-188
12. Həsənzadə S.B. Əlillərin sosial müdafiəsi sahəsində hüquq islahatlarının əsas istiqamətləri. Bakı: Təknur, 2009
13. Həsənzadə S.B. Əlillərin reabilitasiyasının praktiki aspektləri/Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 03, s.160-165
14. Nağıyev Ə.T., Həsənov V.A. Ünvanlı sosial yardım. Bakı: Oskar-NPM, 2003
15. Axundov T.B. Yoxsulluğun aradan qaldırılmasında dövlət sosial yardımının əhəmiyyəti / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruluşunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 17-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2007, s. 276-284
16. Axundov T.B. Yoxsulluq sosial yardım almaq hüququnun əsası kimi // Qanun, Bakı, 2007, № 6, s. 73-79
17. Tibbi-sosial ekspertizanın və reabilitasiyanın hüquqi, təşkilati, metodiki əsasları. Bakı, 2012
18. Антильева И.В. Социальная защита инвалидов в Российской Федерации. Правовое регулирование: Учебное пособие. М.: Владос-пресс, 2002
19. Буянова М.О. Социальное обслуживание граждан России в условиях рыночной экономики (теоретико-правовой аспект) М., 2002
20. Челнокова Г.Б. Социальное законодательство, направленное на защиту от бедности в России: научно-практическое пособие. М.: Проспект, 2009

21. Сони́на В.А. Государственная политика в сфере бесплатного обслуживания: уровни и перспективы. М., 1994
22. Фогель Я.М. Социальное обслуживание в СССР. М., 1980

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əhaliyə tibbi yardımın göstərilməsi, virusologiya məsələləri üzrə elmi-tədqiqatların aparılması və virus preparatlarının istehsalı ilə məşğul olan işçilərin öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirilməsi zamanı insanın immun-çatışmamazlığı virusunun törətdiyi xəstəliyə (AİDS) tutulma, habelə bununla əlaqədar baş vermiş əlillik və ölüm hadisələrinin dövlət icbari sığortası qaydaları haqqında» Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 25 aprel 1997-ci il tarixli Qanunu
2. «Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 iyun 1999-cu il tarixli Qanunu
3. «Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında» Azərbaycan Respublikasının 5 iyun 2001-ci il tarixli Qanunu
4. «Sosial xidmət haqqında» Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 2011-ci il tarixli Qanunu
5. «Yaşayış minimumu haqqında» Azərbaycan Respublikasının 5 oktyabr 2004-cü il tarixli Qanunu
6. «Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında» Azərbaycan Respublikasının 21 oktyabr 2005-ci il tarixli Qanunu
7. «Vətən uğrunda həlak olanların xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 23 dekabr 1997-ci il tarixli Qanunu
8. «Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında» Azərbaycan Respublikasının 31 may 2007-ci il tarixli Qanunu
9. «Azərbaycan Respublikasında 2014-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 noyabr 2013-cü il tarixli Qanunu
10. «Azərbaycan Respublikasında 2014-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 noyabr 2013-cü il tarixli Qanunu
11. «Azərbaycanın olimpiya çempionları üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi olimpiya təqaüdlərinin təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 oktyabr 2002-ci il tarixli 798 nömrəli Fərmanı
12. «Azərbaycan dövlətinin ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin və Konstitusiya quruluşunun müdafiəsi zamanı əlil olanlara, 1990-cı il 20 Yanvar hadisələri zamanı əlil olanlara, həqiqi hərbi xidmət dövründə Çernobl qəzasının nəticələrinin aradan qaldırılmasına cəlb edilmiş və həmin qəza nəticəsində əlil olmuş hərbi qulluqçulara və şəhid ailəsi üzvlərinə verilən müavinətlərin

artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 avqust 2005-ci il tarixli 282 nömrəli Fərmanı

13. “Müharibə əlillərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 sentyabr 2008-ci il tarixli 823 nömrəli Fərmanı.
14. «Ahlil vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üzrə Dövlət proqramı»nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 aprel 2006-cı il tarixli 143 nömrəli Sərəncamı
15. «Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi (de-institusionalizasiya) və alternativ qayğı Dövlət Proqramının (2006-2015-ci illər) təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 mart 2006-cı il tarixli 1386 nömrəli Sərəncamı
16. «Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 15 sentyabr tarixli 3043 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı»
17. “Doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələrinə və şagirdlərinə verilən təqaüdlərin artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 avqust 2013-cü il tarixli 3108 nömrəli Sərəncamı
18. “Azərbaycan Respublikasının ali məktəb tələbələri üçün Prezident təqaüdünün təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 3 sentyabr 2001-ci il tarixli 564 nömrəli Fərman
19. “Azərbaycan Respublikasının ali məktəb tələbələri üçün Prezident təqaüdünün artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 sentyabr 2013-cü il tarixli 983 nömrəli Fərmanı
20. «Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 11 iyun 2002-ci il tarixli 942 nömrəli Fərmanı
21. «Fəxri adlara görə aylıq təqaüdün verilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 04 iyul 2005-ci il tarixli 878 nömrəli Sərəncamı
22. «Fəxri adlara görə aylıq təqaüdlərin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 avqust 2013-cü il tarixli 3095 nömrəli Sərəncamı
23. «Azərbaycan Respublikasının fəxri adları haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 may 1998-ci il tarixli 106 nömrəli Fərmanı
24. «Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilmiş şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 iyul 2005-ci il tarixli 258 nömrəli Fərmanı
25. «Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilmiş şəxslərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 avqust 2013-cü il tarixli 954 nömrəli Fərmanı

26. «20 Yanvar şəhidinin ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü»nün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 yanvar 2006-cı il tarixli Fərmanı
27. «20 Yanvar şəhidi» fəxri adının təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 mart 1998-ci il tarixli 695 nömrəli Fərmanı
28. «20 Yanvar şəhidi» fəxri adı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 1998-ci il tarixli 51 nömrəli Fərmanı
29. «Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü»nün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 dekabr 2006-cı il tarixli 493 nömrəli Fərmanı
30. «Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü»nün artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 avqust 2013-cü il tarixli 953 nömrəli Fərmanı
31. «Məcburi köçkünlərə yemək xərci üçün verilən aylıq müavinətin artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 avqust 2013-cü il tarixli 3079 nömrəli Sərəncamı
32. «Müharibə əlillərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü»nün artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 avqust 2013-cü il tarixli 952 nömrəli Fərmanı
33. «1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidenti təqaüdünün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 yanvar 2011-ci il tarixli 370 nömrəli Fərmanı
34. «Azərbaycanın olimpiya çempionları üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi olimpiya təqaüdlərinin təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 oktyabr 2002-ci il tarixli 1057 nömrəli Fərmanı
35. «1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsi iştirakçlarına Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 02 iyul 2012-ci il tarixli 2320 nömrəli Sərəncamı
36. «1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmiş bəzi kateqoriyalardan olan şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün artırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 aprel 2014-ci il tarixli Sərəncamı
37. «Azərbaycan Respublikasının dövlət ali təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil alan məcburi köçkünlərin təhsil xərclərinin ödənilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 sentyabr 2011-ci il tarixli 1722 nömrəli Sərəncamı
38. «Əlillik ümumi xəstəlik, hərbi xidmət dövründə xəstələnmə, əmək zədəsi və peşə xəstəliyi, hərbi əməliyyatlar keçirilən zonada olmaqla əlaqədar,

Çernobil AES-də qəzanın ləğvi ilə əlaqədar səbəblərdən baş verdikdə I qrup əlilliyə görə sosial müavinət alanlara Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü”nün təsis edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 mart 2014-ci il tarixli Fərmanı

39. “Müharibə əlillərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü”nün artırılması və “Müharibə əlillərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü”nün təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 9 sentyabr tarixli 823 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 mart 2014-ci il tarixli Fərmanı
40. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 yanvar 1994-cü il tarixli 10 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlərin tətbiq qaydaları»
41. «Uşaqların sağlamlıq imkanları məhdudluğunun müəyyən olunması meyarları haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 21 aprel 2009-cu il tarixli 67 nömrəli Qərarı
42. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24 fevral 2012-ci il tarixli 43 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Ünvanlı dövlət sosial yardımı almaq hüququna malik olan aztəminatlı ailələrə məxsus yaşayış evlərinin və mənzillərin icbari sığortası üzrə sığorta haqlarının dövlət büdcəsinin vəsaitləri hesabına ödənilməsi Qaydası»
43. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 1 may tarixli 118 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Sosial yardımın alınması üçün şəxsi yardımçı təsərrüfatdan əldə olunan gəlirlərin hesablanması Qaydası»
44. «Məcburi köçkünlərin birdəfəlik və mütəmadi pul yardımları, ərzaq və sənaye məhsulları ilə təmin edilməsi qaydasının təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 6 dekabr 1999-cu il tarixli 184 nömrəli Qərarı
45. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 yanvar 2002-ci il tarixli 15 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Məskunlaşmamış qaçqın və məcburi köçkünlərə güzəştlərin müavinətlə əvəz olunması ilə əlaqədar onların ödənilməsi qaydası»
46. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 5 avqust 1993-cü il tarixli 433 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Xüsusi avtonəqliyyat almaq üçün tibbi göstərişləri olan əlillərin avtomobil və motorlu araba ilə təmin edilməsi qaydaları haqqında» Təlimat
47. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 19 sentyabr 1994-cü il tarixli 339 № qərarı ilə təsdiq edilmiş «Uşaq evlərinin nümunəvi Əsasnaməsi»
48. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 8 iyul 2002-ci il tarixli 103 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «İkinci dünya müharibəsi iştirakçılarının protez-ortopediya məmulatları, əlillərin, fəvqəladə hallarda insanların xilas

edilməsində və tibbi yardım göstərilməsində iştirak edərək ziyan çəkmiş vətəndaşların protez-ortopediya məmulatları, əlil kreslo-veloarabaları, texniki və başqa reabilitasiya vasitələri ilə təmin edilməsi» Qaydaları

49. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Sosial xidmət göstərilməsi ilə əlaqədar sosial işçilərin xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən xüsusi geyim və avadanlıqla təmin olunmaq və ya bunları əldə etmək və nəqliyyat xərcləri üçün pul kompensasiyası almaq Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» 6 fevral 2003-cü il tarixli 17 nömrəli Qərarı
50. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Xüsusi təhsilə cəlb olunanların valideynlərinə və ya digər qanuni nümayəndələrinə uşaqlarını xüsusi təhsil müəssisələrinə, sağlamlıq və reabilitasiya mərkəzlərinə və tibb müəssisələrinə aparıb-gətirmək üçün müavinətin həcminin müəyyən edilməsi haqqında» 25 dekabr 2001-ci il tarixli 200 nömrəli qərarına dəyişiklik edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 19 noyabr 2008-ci il tarixli 258 nömrəli Qərarı
51. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 iyun 2004-cü il tarixli 89 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Aspirantura, dövlət ali, orta ixtisas və peşə məktəblərin və peşə litseylərinin tələbələrinə və şagirdlərinə təqaüdlərin təyin edilməsi və ödənilməsi» Qaydaları
52. «Azərbaycan Respublikasında minimum istehlak səbətinin tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 iyun 2005-ci il tarixli 118 nömrəli qərarı
53. «Azərbaycan Respublikasında minimum istehlak səbətinin tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 iyun 2005-ci il tarixli 118 nömrəli qərarında dəyişiklik edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 aprel 2009-cü il tarixli 74 nömrəli qərarı
54. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 yanvar 2002-ci il tarixli 13 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Peşə hazırlığı, yenidən hazırlıq və ixtisasartırma dövründə vətəndaşlara verilən təqaüdün hesablanması və ödənilməsi Qaydaları»
55. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 02 fevral 2006-cı il tarixli 32 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Sosial yardımın alınması üçün müraciət edilməsi, onun təyin olunması, verilməsi və verilməsindən imtina edilməsi Qaydaları»
56. «Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü»nün təyin olunması və ödənilməsi Qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 yanvar 2007-ci il tarixli 18 nömrəli Qərarı
57. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 sentyabr 1995-ci il tarixli 216 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Müharibə veteranı, silahlı qüvvələr

veteranı və əmək veteranı adlarının verilməsi qaydası və şərtləri haqqında» Əsasnamə

58. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 31 yanvar 2013-cü il tarixli 17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Evdə (səyyar) sosial xidmətin göstərilməsi Qaydası”
59. “Sosial xidmət göstərilməsi ilə əlaqədar nəqliyyat xərcləri üçün sosial işçiyə və sosial xidmətçiyə verilən pul kompensasiyasının məbləğinin müəyyən edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 yanvar 2013-cü il tarixli 6 nömrəli qərarı
60. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 dekabr 2012-ci il tarixli 328 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Dövlət sosial xidmət müəssisələrində və evlərdə qismən ödənişli və tam ödənişli şərtlərlə sosial xidmətin göstərilməsi Qaydası”
61. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 yanvar 2013-cü il tarixli 12 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Xəstəlik, əlillik və ya ahıllıqla əlaqədar özünəqulluq qabiliyyəti olmayan şəxslərə qulluq və kömək göstərə biləcək qohumların olmamasının müəyyən edilməsi Qaydası”
62. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 dekabr 2012-ci il tarixli 330 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Sosial xidmət sahəsində dövlət sifarişlərinin bələdiyyələrə, fiziki və hüquqi şəxslərə, o cümlədən qeyri-hökumət təşkilatlarına verilməsi Qaydası”
63. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 5 noyabr 2013-ci il tarixli 320 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Çətin həyat şəraitində olan şəxslərin (ailələrin) dövlət sosial xidmət müəssisələrinə yerləşdirilməsi Qaydası”
64. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 iyun 2013-ci il tarixli 111 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Çətin həyat şəraitində hesab edilmənin əsasları üzrə şəxsin (ailənin) çətin həyat şəraitində olmasını təsdiq edən sənədlərin Siyahısı”
65. “Çətin həyat şəraitində olan şəxslərə (ailələrə) dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına göstərilən sosial xidmətin zəmanət verilmiş həcmi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 aprel 2014-cü il tarixli 108 nömrəli qərarı
66. Azərbaycan Respublikası ƏƏSMN kollegiyasının 16 aprel 1997-ci il tarixli 7-3 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Tək ahıl vətəndaşlara və əlillərə evlərində sosial məişət xidmətinin göstərilməsinə dair» Təlimat
67. Azərbaycan Respublikası ƏƏSMN kollegiyasının 07 oktyabr 1997-ci il tarixli 32-13 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Tibbi-Sosial Ekspertiza Mərkəzinin Nizamnaməsi»
68. Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin 10 dekabr 2010-cu il tarixli 127 nömrəli əmri ilə təsdiq

edilmiş «Məcburi köçkünlərə yemək xərci üçün dövlət büdcəsindən verilən aylıq müavinətin paylanmasına dair» Təlimat.

14-cü mövzuya aid tövsiyə olunan ədəbiyyat

a) xüsusi ədəbiyyat

1. Əliyev M.N. Azərbaycan Respublikasında tibb hüququnun əsaslandırılmasının nəzəri aspektləri / “Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğu və qanunçuluq – 2020: gələcəyə baxış” mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfransın materialları (11-12 iyun 2012-ci il). Bakı: Təknur, 2012, s. 50-54
2. Axundov T.B. Yoxsulluq və pulsuz tibbi yardım / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 18-ci buraxılış. Bakı: Adiloğlu, 2007, s. 212-216
3. Hüseynov P.A. Sosial təminat sahəsində vətəndaşların sağlamlığın qorunması hüququnun bəzi məsələləri // Qanun, Bakı, 2003, № 2, s. 22-24
4. Hüseynov P.A. Tibbi sığorta müqaviləsinin bəzi məsələləri / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. 4-cü buraxılış. Bakı, 2003, s. 402-404
5. Əliyeva P.A. İcbari tibbi sığorta sistemində islahatların əsas istiqamətləri / Azərbaycan Respublikasında dövlət və hüquq quruculuğunun aktual problemləri. Elmi məqalələr məcmuəsi. Bakı: Adiloğlu, 2009, № 01, s.259-265
6. Həsənzadə S.B. İcbari tibbi sığortanın hüquqi tənzimlənməsi: milli və beynəlxalq təcrübə. Bakı: Elm, 2011
7. Hakeri Hakan. Tip hukuku temel bilgiler. Ankara: Seçkin, 2009
8. Кузьменко М.М., Баранов В.В., Шищенко Ю.В. Здравоохранение в условиях рыночной экономики. М., 1994
9. Малейна М.Н. Человек и медицина в современном праве. М., 1995
10. Мачульская Е.Е. Обязательное медицинское страхование. Некоторые итоги // Законодательство, Москва, 1997, №4, с. 19-27
11. Мачульская Е.Е. Право на медицинскую помощь и гарантии её реализации / Гарантии реализации прав граждан в сфере труда и социального обеспечения. Практика применения трудового законодательства и законодательства о социальном обеспечении: Материалы международной научно-практической конференции/Под ред. акад. К.Н. Гусова. М.: Проспект, 2006, с. 563-568
12. Тихомиров А.В. Медицинское право (практическое пособие). М.: Статут, 1998

b) Qanunvericilik və sair normativ aktlar

1. «Əlilliyin və uşaqların sağlamlıq imkanları məhdudluğunun qarşısının alınması, əlillərin və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların reabilitasiyası və

- sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 25 avqust 1992-ci il tarixli Qanunu
2. «Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında» Azərbaycan Respublikasının 26 iyun 1997-ci il tarixli Qanunu
  3. «Tibbi sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının 28 oktyabr 1999-cu il tarixli Qanunu
  4. «Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qaygısı haqqında» Azərbaycan Respublikasının 23 dekabr 2003-cü il tarixli Qanunu
  5. «Qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında» Azərbaycan Respublikasının 3 may 2005-ci il tarixli Qanunu
  6. «Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəliklərinə düçar olmuş şəxslərə dövlət qaygısı haqqında» Azərbaycan Respublikasının 3 may 2005-ci il tarixli Qanunu
  7. «Dərman vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikasının 22 dekabr 2006-cı il tarixli Qanunu
  8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 2008-ci il tarixli 2620 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında səhiyyənin maliyyələşdirilməsi sisteminin islahatı və icbari tibbi sığortanın tətbiqi Konsepsiyası»
  9. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 25 noyabr 2010-cu il tarixli 217 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Təhsil müəssisəsində təhsil alanlara pulsuz tibbi xidmətin göstərilməsi Qaydası»
  10. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 25 noyabr 2010-cu il tarixli 218 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Təhsil müəssisələrində iasə və tibbi xidmətin təşkili qaydası və normaları»
  11. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 sentyabr 1998-ci il tarixli 189 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələrinin və əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirmiş işçilərə sığortaədəninin vəsaiti hesabına ödənilən müavinətlərin hesablanması və ödənilməsi haqqında» Əsasnamə.
  12. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 7 mart 2005-ci il tarixli 37 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Əlillərə, məcburi köçkünlərə, qaçqın və ya məcburi köçkün (ölkə daxilində köçürülmüş şəxsin) statusunu almış müvəqqəti yaşayış yerində və xəstəxanalarda olan qocalara, uşaqlara, aztəminatlı və ailə başçısını itirmiş şəxslərə, fəvqəladə hallarda insanların xilas edilməsində və tibbi yardım göstərilməsində iştirak edərkən ziyan çəkmiş vətəndaşlara, Azərbaycan Respublikasının HIV/AIDS-lə xəstələnmiş vətəndaşlarına, orqan və (və ya) toxumaların köçürülməsi zamanı əməliyyatla bağlı donorlara tibbi və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara tibbi, defektoloji və psixoloji yardımın (xidmətin) göstərilməsi Qaydası

13. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 7 mart 2005-ci il tarixli 38 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «20 Yanvar əlillərinin, milli münaqişə zəminində əlil olanların, əlil uşaqların və digər kateqoriyalardan olan I və II qrup əlillərin, Çernobil AES-də qəza nəticəsində köçürülmə günü ana bətnində olan uşaqlar da daxil edilməklə, uzaqlaşdırma və köçürülmə zonalarından köçürülmüş uşaqların və ya 18 yaşınadək yeniyetmələrin, habelə 1986-cı il aprelin 26-dan sonra doğulmuş və Çernobil AES-də qəzanın nəticələrinin ləğv edilməsinin iştirakçısı olmuş, yaxud Çernobil qəzası nəticəsində zərər çəkmiş və birbaşa radioaktiv şüalanmaya məruz qalmaq ehtimalı olmuş valideynlərin birindən olan uşaqların, qaçqın və ya məcburi köçkün (ölkə daxilində köçürülmüş şəxs) statusu almış müvəqqəti yaşayış yerində və xəstəxanalarda qocaların, uşaqların, əlillərin, aztəminatlı və ailə başçısını itirmiş şəxslərin, HIV/AIDS-lə xəstələnmiş vətəndaşların, orqan və (və ya) toxumaların götürülməsi zamanı əməliyyatla bağlı donorların dərman preparatları ilə təmin olunması Qaydası».
14. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 yanvar 1999-cu il tarixli 5 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «İctimai təhlükəli xəstəliklərin siyahısı»
15. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 8 iyul 2002-ci il tarixli 103 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «İkinci dünya müharibəsi iştirakçılarının protez-ortopediya məmulatları, əlillərin, fəvqəladə hallarda insanların xilas edilməsində və tibbi yardım göstərilməsində iştirak edərək ziyan çəkmiş vətəndaşların protez-ortopediya məmulatları, əlil kreslo-veloarabaları, texniki və başqa reabilitasiya vasitələri ilə təmin edilməsi» Qaydaları
16. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 avqust 2002-ci il tarixli 128 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Əlillərin, ikinci dünya müharibəsi iştirakçılarının, şəhid ailələrinin, Çernobil AES-də qəzanın nəticələrinin köçürülmə zonasında ləğv edilməsinin iştirakçılarının, eləcə də köçürülmə günü ana bətnində olan uşaqlar da daxil edilməklə, uzaqlaşdırma və köçürülmə zonalarından köçürülmüş uşaqların və ya 18 yaşınadək yeniyetmələrin, habelə 1986-cı il aprelin 26-dan sonra doğulmuş və Çernobil AES-də qəzanın nəticələrinin ləğv edilməsinin iştirakçısı olmuş, yaxud Çernobil qəzası nəticəsində zərər çəkmiş və birbaşa radioaktiv şüalanmaya məruz qalmaq ehtimalı olmuş valideynlərin birindən olan uşaqların, fəvqəladə hallarda insanların xilas edilməsində və tibbi yardım göstərilməsində iştirak edərək ziyan çəkmiş vətəndaşların sanatoriya-kurort müalicəsi ilə təmin edilməsi» Qaydaları
17. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 avqust 2002-ci il tarixli 128 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Hərbi qulluqçuların və onların ailə üzvlərinin (müddətli həqiqi hərbi qulluqçularının ailələrindən başqa) sanatoriyalarda və istirahət evlərində sanatoriya-kurort müalicəsi, pansionatlarda

və turist bazalarında istirahət üçün putyovkalarla (yollayışlarla) təmin olunması» Qaydası

18. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 27 avqust 2001-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Hakimlərə müalicə olunmaq üçün pul təminatının verilməsi» Qaydası
19. «Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, tibb müəssisələrində onkoloji xəstələrin qeydiyyatı və uçotu Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 21 noyabr 2006-cı il tarixli 243 nömrəli Qərarı
20. «Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə göstərilən illik tibbi yardımın (o cümlədən zəruri olan müayinələrin) həcmi, inyeksiya vasitələrinin, insulin və digər şəkərsalıcı dərman preparatlarının, özünəəzarət vasitələrinin siyahısı və miqdarı»nın və «Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərin insulin və digər şəkərsalıcı dərman preparatları, inyeksiya və özünəəzarət vasitələri ilə təminatı Qaydası»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 13 may 2005-ci il tarixli 87 nömrəli Qərarı
21. «İxtisaslaşdırılmış tibb müəssisəsində məcburi müalicənin Şərtləri və Qaydaları»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 26 yanvar 2006-cı il tarixli 20 nömrəli Qərarı
22. «Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəlikləri olan şəxslərə göstərilən tibbi yardımın həcmi və Qaydasının, qan, qan komponentləri və dərman preparatlarının, qan komponentləri hazırlamaq üçün vasitələrin Siyahısının və miqdarı»nın təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 dekabr 2005-ci il tarixli 242 nömrəli Qərarı
23. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 iyun 2011-ci il tarixli 105 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Təhlükəli yoluxucu xəstəliklərin siyahısı»
24. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 yanvar 2006-cı il tarixli 17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəlikləri olan şəxslərin sanatoriya-kurort müalicəsi ilə təmin edilməsi Qaydası»

Çapa imzalanmışdır: 29.08.2014
Kağız formatı: 60x84 1/16
Həcmi: 2,5 f.ç.v. Tirajı: 100

«Qanun» nəşriyyatı
Bakı, Azərbaycan, AZ1102
Tbilisi pros., 76
Tel.: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18